

49(0)290-211.1
П 79

Захарченко П.В.
Гавриш О.М.
Куликов П.М.
Сосновський А.О.
Лич В.М.

ПРОЕКТИ В ГАЛУЗІ ІНФРАСТРУКТУРИ:

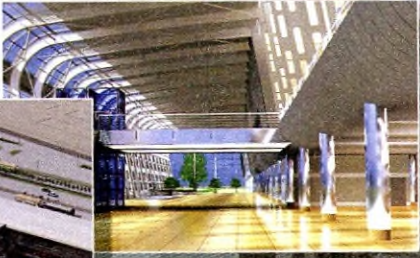
ПАРТНЕРСТВО
ДЕРЖАВНОГО
ТА ПРИВАТНОГО
СЕКТОРІВ

ПРОЕКТИ В ГАЛУЗІ ІНФРАСТРУКТУРИ:
ПАРТНЕРСТВО
ДЕРЖАВНОГО ТА ПРИВАТНОГО
СЕКТОРІВ

*Міжнародний аеропорт "Львів".
Новий термінал.
Компанія "Тободін Україна"
виконувала функції генерального
проектувальника.*

KNAUF

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

Захарченко П. В.
Гавриш О. М.
Куліков П. М.
Сосновський А. О.
Лич В. М.

ПРОЕКТИ В ГАЛУЗІ ІНФРАСТРУКТУРИ: ПАРТНЕРСТВО ДЕРЖАВНОГО ТА ПРИВАТНОГО СЕКТОРІВ

Видання 2-ге, виправлене та доповнене

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
як підручник для студентів вищих навчальних закладів

Київ
2017

УДК 338.49:005.8](477)
ББК 65.9(4Укр)-96
П79

Рецензенти:

Я. С. Ларіна - д.ек.н., професор, завідувач кафедри маркетингу та міжнародної торгівлі національного університету біоресурсів і природокористування України

Н. В. Ушенко - д.ек.н., професор кафедри економіки ННІЕІМ національного авіаційного університету

Г. М. Рижакова - д.ек.н., професор кафедри менеджменту в будівництві КНУБА

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України як підручник для студентів вищих навчальних закладів (лист Міністерства освіти і науки України № 1/11-165 від 20.01.2010).

П79 **Захарченко П. В., Гавриш О. М., Куліков П. М., Сосновський А. О., Лич В. М.**

ПРОЕКТИ В ГАЛУЗІ ІНФРАСТРУКТУРИ: ПАРТНЕРСТВО ДЕРЖАВНОГО ТА ПРИВАТНОГО СЕКТОРІВ: Підручник. КНУБА. Видання 2-ге, виправлене та доповнене,-К.: СПД Павленко, 2017. - 320 с.

ISBN 978-966-2370-38-6

У підручнику розглянуто методологічні основи державно-приватного партнерства в галузі інфраструктури, визначено законодавчу базу, яка його регулює, наведено характеристики різних видів проектів, висвітлено міжнародний досвід. Особливу увагу приділено проектам "будівництво - управління - передача", обґрунтуванню їх доцільності й визначенню ефективності, організації тендерних процесів та розробці стратегії фінансування інфраструктурних проектів. Підручник містить значний за обсягом список літературних джерел за тематикою.

Призначено для студентів спеціальностей 076 "Підприємництво, торгівля та біржова діяльність" (спеціалізація "Товарознавство і комерційна діяльність"), 030 "Менеджмент", 1801 "Управління проектами". Може бути корисним державним службовцям, науковцям та інженерно-технічним працівникам галузі інфраструктури.

ББК 65.9(4Укр)-96

ISBN 978-966-2370-38-6

© Захарченко П. В., Гавриш О. М., Куліков П. М.,
Сосновський А. О., Лич В. М., 2017
© СПД Павленко, 2017
© Дизайн: Павленко В. Ю., Павленко В. О., 2017

ЗМІСТ

ВСТУП	9
1. ЗАГАЛЬНІ ПРИНЦИПИ УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ. ВСТУП ДО ПРОЕКТІВ З РОЗВИТКУ ІНФРАСТРУКТУРИ. ПАРТНЕРСТВО ДЕРЖАВНОГО ТА ПРИВАТНОГО СЕКТОРІВ (ДПП).....	15
2. ДОСВІД ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН ТА КРАЇН СНД У РЕАЛІЗАЦІЇ ІНФРАСТРУКТУРНИХ ПРОЕКТІВ.....	30
2.1. ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ ДПП.....	30
2.2. ЕВОЛЮЦІЯ ТА ІНСТИТУАЛІЗАЦІЯ ДПП У КРАЇНАХ ЗАХОДУ.....	31
2.3. ЗРОСТАННЯ ФІНАНСУВАННЯ ІНФРАСТРУКТУРНИХ ПРОЕКТІВ НА ПРИНЦИПАХ ДПП - ВІДМІННА ОСОБЛИВІСТЬ 2001 - 2015 РОКІВ.....	36
2.4. ДПП У СПОЛУЧЕНИХ ШТАТАХ АМЕРИКИ ТА КАНАДІ	40
2.5. ДПП У ЄВРОПІ	41
2.6. ДПП У КРАЇНАХ СНД	43
2.7. БУДІВЕЛЬНІ ПРОЕКТИ ДПП НА ЗАСАДАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	49
2.7.1. Основні принципи екологічно сталого будівництва.....	49
2.7.2. Напрямки досягнення принципів сталого розвитку на етапі проектування.....	51
2.7.3. Проекти ДПП для комплексних технологічних рішень в будівництві	54
2.7.4. Новітні матеріали та технології екологічно сталого будівництва в проектах ДПП	57
2.7.5. Сучасні підходи до процесу будівництва в проектах ДПП	63
2.7.6. Проекти ДПП для створення сучасних інформаційних та комунікаційних технологій.....	66
2.7.7. Моделювання будинкової інформації - ключ до енергоефективних рішень.....	69
3. ЗАКОНОДАВЧІ ТА НОРМАТИВНІ АСПЕКТИ ПРОЕКТІВ У ГАЛУЗІ ІНФРАСТРУКТУРИ.....	82
3.1. ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА У СФЕРІ ДПП	84
3.1.1. Закон України "Про державно-приватне партнерство"	84
3.1.2. Закон України «Про відчуження земельних ділянок, інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, які перебувають у приватній власності, для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності».....	87
3.2. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ВИДІВ ДОГОВОРІВ.....	89
3.2.1. Концесія	89
3.2.2. Умови проведення концесійного конкурсу.....	91
3.3. ДОГОВІР ПРО РОЗПОДІЛ ПРОДУКЦІЇ.....	95
3.4. СПІЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ.....	98
3.5. СПІЛЬНІ ПІДПРИЄМСТВА.....	99
3.6. ОРЕНДА	100
3.7. ЛІЗИНГ.....	103
3.8. ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО В РІЗНИХ ГАЛУЗЯХ	104
3.8.1. Аеропорти	104
3.8.2. Залізниці.....	106
3.8.3. Автомобільні дороги.....	107
4. ПРОЕКТИ "БУДІВНИЦТВО - УПРАВЛІННЯ - ПЕРЕДАЧА" (БУП).....	113
4.1. ЕТАПИ ПРОЕКТІВ БУП.....	113
4.2. УЧАСНИКИ ПРОЕКТІВ БУП.....	115

4.3.	ПРОЕКТИ БУП.....	118
4.3.1.	Будівництво.....	118
4.3.2.	Експлуатація/управління.....	119
4.3.3.	Передача/відчуження.....	120
4.4.	ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ПРОЕКТІВ	
	"БУДІВНИЦТВО - УПРАВЛІННЯ - ПЕРЕДАЧА".....	121
4.4.1.	Переваги	121
4.4.2.	Недоліки	122
5.	ОБҐРУНТУВАННЯ ДОЦІЛЬНОСТІ ІНФРАСТРУКТУРНИХ	
	ПРОЕКТІВ ТА ОЦІНКА ЇХ ЕФЕКТИВНОСТІ.....	129
5.1.	ХАРАКТЕРИСТИКИ ЕКОНОМІЧНОЇ ТА ФІНАНСОВОЇ	
	ДОЦІЛЬНОСТІ ПРОЕКТІВ БУП	129
5.2.	ЕКОНОМІЧНА ДОЦІЛЬНІСТЬ	130
5.2.1.	Реальна вартість вкладень у проєкт	130
5.2.2.	Фіскальні обмеження для урядового замовлення	131
5.2.3.	Державні капіталовкладення.....	132
5.2.4.	Фінансово автономні проєкти.....	133
5.3.	ФІНАНСОВА ДОЦІЛЬНІСТЬ.....	133
5.3.1.	Важливість забезпечення рентабельності	133
5.3.2.	Прогнози проєкту.....	134
5.3.3.	Можливість конвертування валюти.....	135
5.4.	ТЕХНІЧНА ЗДІЙСНЕННІСТЬ ПРОЕКТУ.....	135
5.5.	ПОЛІТИЧНА ТА СОЦІАЛЬНА ДОЦІЛЬНІСТЬ	136
5.5.1.	Сприйняття нових концепцій.....	136
5.5.2.	Політичні зобов'язання.....	137
5.5.3.	Ризики, пов'язані з країною.....	139
5.6.	ПРАВОВА ТА АДМІНІСТРАТИВНА ДОЦІЛЬНІСТЬ.....	139
5.6.1.	Правове підґрунтя.....	139
5.6.2.	Регуляторні режими.....	143
5.6.3.	Процедури матеріально-технічного забезпечення.....	143
5.6.4.	Адміністративне підґрунтя.....	144
5.7.	ДОЦІЛЬНІСТЬ ПРОЕКТУ ВІДНОСНО	
	НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА.....	144
5.7.1.	Кошти на дотримання відповідності	144
5.7.2.	Екологічна відповідальність.....	145
5.7.3.	Інвестиційні критерії фінансових інститутів розвитку.....	145
5.7.4.	Екологічні протести	146
6.	ДЕРЖАВНІ ЗАКУПІВЛІ. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ ТЕНДЕРІВ	148
6.1.	ВИБІР ПРОЦЕДУРИ ТЕНДЕРНОГО ПРОЦЕСУ.....	149
6.2.	ПЕРЕДАЧА РИЗИКУ.....	150
6.3.	ЗАПРОШЕННЯ ДО УЧАСТІ У ТЕНДЕРІ.....	152
6.4.	ЗАКОНОДАВЧІ АКТИ ЩОДО ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ.....	154
6.4.1.	Особливості участі у торгах за проєктами	157
7.	ОРГАНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ.	
	ОГЛЯД ДОГОВІРНИХ СТРУКТУР.....	174
7.1.	УГОДА ПРО КОНСОРЦІУМ	176
7.1.1.	Умови угоди.....	177
7.2.	ПРОЕКТНЕ ПІДПРИЄМСТВО	179
7.2.1.	Правова форма проєктного підприємства.....	180

7.3.	ДОГОВІР АКЦІОНЕРІВ.....	181
7.3.1.	Ключові питання на переговорах.....	181
7.4.	ДОГОВІР БУДІВЕЛЬНОГО ПІДРЯДУ	184
7.4.1.	Витрати.....	186
7.4.2.	Термін завершення робіт.....	186
7.4.3.	Якість виконаних робіт.....	187
7.4.4.	Контроль за діяльністю підрядника.....	188
7.4.5.	Відповідальність за порушення договірних зобов'язань	189
7.4.6.	Гарантія виконання.....	189
7.5.	ДОГОВІР ПРО ЕКСПЛУАТАЦІЮ ТА ОБСЛУГОВУВАННЯ	190
7.5.1.	Ключові терміни	191
7.6.	ІНШІ ВИДИ ОСНОВНИХ ДОГОВОРІВ	193
7.6.1.	Договори на постачання та закупівлю продукції.....	193
7.7.	МАТРИЦЯ РИЗИКІВ.....	195
7.8.	ОБҐРУНТОВАНІСТЬ ПРОЕКТУ.....	196
8.	СТРАТЕГІЯ ФІНАНСУВАННЯ ІНФРАСТРУКТУРНИХ ПРОЕКТІВ.....	205
8.1.	АКЦІОНЕРНИЙ/ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ	206
8.2.	ІНВЕСТОРИ ТА КРЕДИТНЕ ФІНАНСУВАННЯ	208
8.3.	ЗМІШАНЕ ФІНАНСУВАННЯ	209
8.3.1.	Характер та джерела змішаного фінансування.....	209
8.4.	КОМЕРЦІЙНЕ КРЕДИТУВАННЯ	211
8.4.1.	Характеристика комерційного кредиту.....	211
8.4.2.	Переваги та недоліки комерційного кредиту.....	214
8.5.	ФІНАНСУВАННЯ ШЛЯХОМ ВИПУСКУ ОБЛІГАЦІЙ.....	217
8.5.1.	Переваги використання облігацій	218
8.5.2.	Недоліки облігаційних позик.....	219
8.5.3.	Можливі схеми фінансування шляхом випуску облігацій.....	219
8.6.	ЛІЗИНГ.....	221
8.6.1.	Концепція лізингу.....	221
8.6.2.	Застосування лізингу в проектах.....	222
8.6.3.	Два типи фінансових операцій.....	222
8.6.4.	Податкові знижки при лізингу.....	223
8.6.5.	Переваги та недоліки.....	224
9.	ФІНАНСОВІ ІНСТИТУТИ РОЗВИТКУ (ФІР)	228
9.1.	РОЛЬ ФІР У ФІНАНСУВАННІ ПРОЕКТІВ	230
9.2.	НАЙЗНАЧНІШІ ФІР У ФІНАНСУВАННІ ПРОЕКТІВ.....	231
9.3.	ЕКСПОРТНО-КРЕДИТНІ АГЕНТСТВА ТА СТРАХУВАННЯ ПОЛІТИЧНИХ РИЗИКІВ.....	236
9.3.1.	Підтримка ЕКА.....	236
9.3.2.	Ризики.....	239
9.3.3.	Фінансова підтримка проектів від основних ЕКА.....	242
	ДОДАТКИ.....	255